

TRUNG QUỐC
HAI LƯU

GIÁ BÁN
ĐỒNG-PHÁP-QUỐC
Mỗi năm...
Sổ tháng...
Ba tháng...
Mua báo phải trả tiền trước.
Tạp chí...
M. TRẦN-NHƯ-PHIÊN.

TIẾNG-DÂN

Thẩm phán...
BUI-NH-THỨC-KHANG
Quản lý
TRẦN-DINH-PHIÊN

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÂN
Số 125, đường...
Hộp thư: số 61
Giấy phép: số 62
Giấy phép: TIEN-QUAN - Huế

Muốn làm người
hoàn toàn, phải để
cảm tình phụ thuộc
dưới lý tính.
DEUTY LEGAL
INDUCTION
NEA 113

NUÔI GIẬN

Người ta không phải cây đá, có tâm tình có trí giác, nên cảm xúc cái gì thì mỗi tình ở trong phát biểu ra ngoài. Cái giận cũng vậy vui buồn mừng ghét kia, đều là mỗi cảm-tình không ai không có. Song tự trong mà so sánh thì cái cảm-tình « giận » khi phát ra có mạnh bạo bằng thái; người ta thường sánh cái giận với gió bão giống sét, chính vì khi nổi giận ta thường không kiểm suy nghĩ mà giận dỗi. Bởi thế nên các nhà học giả đã phân ra hai thứ: 1/ là cái giận huyết khí, 2/ là cái giận nghĩa lý.

Nghe một câu nói, thấy một việc làm, nguyên do thế nào, lấy ý riêng mình nhận rằng có dụng chạm đến mình, vội vã phùng mang trợn mắt rước lấy mỗi giận vào mình mà gây ra những chuyện thù vật hiểm riêng. Ấy là cái giận huyết khí, cái giận của kẻ thất phu không khí-từ gi. Cái giận nghĩa lý thì khác thế, gặp sự gì nhận là đều đáng giận cơ chứ chưa lại, xem trước nghiệm sau, cốt nuôi sự giận ấy mà làm cho nên việc; người ta cũng người, mình cũng là người, người ta làm được công việc, mình cũng phải làm được, không chịu kém ai. Ấy là cái giận nghĩa lý.

Đồng là cái giận mà cái giận nghĩa lý dần người lên con đường cao thượng chân chính, cái giận huyết khí kéo người vào cái hầm để-tiền. Người thương trên đời nếu không có học vấn để nuôi lòng, không có trí não phán đoán, thì cái giận như « ngựa không cương » kia bung ra không biết bao nhiêu là đều bậy; mà đến đây ấy có chỉ làm hư tư cách của nhân mà thôi đâu, lắm khi nó còn búa cái hại ra đến xã hội nhân quần nữa. Thấy Mạnh-tử có thuyết « tiền đúng đại đúng » mà danh ngôn Tây cũng có câu: Sự giận hay chửi sủa đều xấu (La colère est mauvaise conseillère). Đó chính là những câu nói lịch duyệt và kinh nghiệm.

Muốn tránh cái hại đó, không chỉ bằng nuôi cái giận. Nuôi giận thế nào? Phàm gặp cơn giận, cần nhất là xem xét suy nghĩ để dẫn nó vào đường nghĩa lý mà đừng cho nó kéo lệch sang phía huyết khí kia. Muốn được như thế, xin trông cái gương một nhà danh nhân thái lý:

Nhiều khi gặp bởi đáng giận, như ai thì phải bùng ra ngay, mà ông này vẫn cứ điềm nhiên. Người ta hỏi:
— Sao ngài không giận?
Ông trả lời:
— Lòng ta với lại là có lẽ

VAN-UYEN

Vịnh thành Tây-giang nhà Hồ
Mỗi giải thành Tây-giang nhà Hồ
Hải ai xây đắp từ bao giờ?
Tường vôi có mọc chừa sưa rậm.
Bia đá rêu phong nét từ mờ.
Thạch môn gian hàng non với nước:
Phôi gan liệt nữ (1) nặng lần mưa.
Ngàn năm chấp chới còn ghi để,
Bằng đĩa kia ai những ngón ngo.
Một người đọc báo

Kép hát
Ai chẳng nghe tên biết mặt chàng.
Gặp chầu ra rập đã làm sang.
Đào vàng rồi gối gấm hơi hương.
Nữ phẫn mà son há giọng quân.
Mây lợp lợp tường khuôn đã rập.
Hải bên kia trống giục nghe vang.
Hải bên này xiêm đai nọ.
Đám bạc làng chơi vẫn một đoàn.

Họa nguyên văn bài Phú đảo
« Cá bỏ dế của »
(đăng T. D. số 3501)
Bên cá, bên cua, tiếng khóc giông.
Chang trời, chung nước, nổi là chung.
Cua mà cõng vỏ đũa nhau kẹp.
Cá sẽ đương vẫy rân sắc vàng.
Mồi, cá chẳng tham, nân nỏ nư.
Thả, cua dù cá, lợm con nư.
Thử xem cân chặng của cùng cá,
Lợ, hoi sau này sừ cò, không.

Có Phan thị Gạo bị án 13 năm tù

Có Phan-thị-Gạo quê ở làng Đông Thái, phủ Đức-Thọ, tỉnh Hà-lĩnh, bị bắt độ trước. Nay đã bị tòa Nam-An Hà-lĩnh kêu án 13 năm tù. Nghe dân có Gạo đã dính nước cùng ông Trần-hậu-Toàn trước khi ông này chưa bị bắt. Người ta nói rằng sau khi ông Toàn bị bắt có Gạo cũng quyết giữ lời nguyện ước nhất định không nhận lời với ai. Để là duyên nợ cùng nhau nay cũng chung nhau một số phận. T. S.

giao ước với nhau: Khi nào lòng ta nổi nóng thì lưỡi ta phải làm thinh. Một nhà danh nhân khác cũng lấy sự làm thinh mà đối lại với sự giận. Một ngày kia có người đến gây chuyện, mắng nhiếc ông đủ cách, nhưng không thấy ông trả lời thì tức quá, bèn nôm chèo áo ông hỏi:
— Sao ta mắng như vậy mà ông không trả lời?

— Anh muốn cho ta trả lời phải không?
— Phải.
— Thì ta có đại gì mà làm cho vui lòng anh, cứ để cho anh tức giận cho đáng kiếp.

Cái làm thinh đó, tức là cái thi giờ chất chứa nuôi cái giận kia mà đem nó đi cho nhấm nháp, chờ không như phương vớ mớ để lớt miệng đầu. Một cái bong bóng con nít hay thổi hơi vào cho phồng lớn ra, nếu thổi vào thật nó mà đập một cái, thì nó nổ tiếng lớn. Trái lại cứ vừa thổi vào vừa bóp cho nó xẹp lại, thì nó dẹp lép, không khi nào nổ được.

Cái ví dụ trên đáng làm gương cho người đời tránh sự đáng nổi giận bằng huyết khí.
NHƯT NỘ
Một người thanh niên

CHUYỆN ĐỜI

Cái hại « đồn xóc »

Ái cũng biết đồn xóc là một cái cây hoặc bằng gỗ hoặc bằng tre, nhô ra hai đầu, người ta dùng để gài cái găng lửa. Nhọn cả hai đầu là cốt để khi găng đâm đầu này một cái, rồi đâm đầu kia một cái mà cái lửa, hai bên đều bị mỗi nhọn nó đâm, thân mình đau mà nó cứ ở giữa. Còn dụng và tính chất của nó là thế, nên phàm người đời kẻ nào hay đâm thọc chuyện đời chuyện kia làm cho người ta thù ghét ghen ghét nhau, thì người ta thường gọi là « đồn xóc ».

Cái hại của người đồn xóc kẻ không biết, xin cử vài việc thường thấy:
Ở trong hương thôn như hai nhà muốn làm anh em với nhau, có kẻ muốn ly gia, tới nhà trai thì nói người con gái kia thế nào thế kia hoặc cha mẹ nó có điều không tốt... rồi sang nhà gái cũng thế giỡn như thế. Bên nào, anh đồn xóc ấy cũng tỏ ra ý trung thành, mà kỳ thiệt là cốt phá cho hỏng cái giấy liên lạc.

Không những chuyện sui gia mà thôi. Nào chuyện anh em dành xé nhau, bà gia nằng nặc chống chọi nhau, bạc hữu phần rẽ nhau, cho đến tông lý hào mục kiện cáo nhau, quan trường khuyên loan nhau, sau nữa thế nào cũng có cái tay đồn xóc kia xen vào mà gây chuyện.

Cái cơ làm đồn xóc có khi vì tình hót, có khi vì mối lợi, có khi để khoe cái lòng hiềm riêng, không hời đâu mà nói, mà cái người đã quen về nghề ấy thì tự nhẽ nên bình không cũng kiếm ra chuyện. Thước này những « kiện nhau mà đến nát cả thân nhà », cũng ghen ghét nhau mà hừ đến thân đàn », thường cũng bởi cái hại đồn xóc ấy.

Ái ra đời làm việc gì, việc xã-hội, hoặc là vệc cá nhân chẳng hạn, trước nhất là phải tránh người đồn xóc. Vì sao mà phải tránh? vì không chút lịch gì mà cái hại thì to.

Tránh nên thế nào? Thứ nhất là gặp người nào chế nhạo kẻ khác mà có ý nhỉnh mình, hay là nghe mình có chuyện cần thiết với ai mà có người đâm thọc này nọ... thì cần phải xem xét cho kỹ càng mà không nên để cho chúng lợi dụng.

Buồn đời

Một câu nói có hứng thú của Đại-biêu Pháp trả lời cho Đại-biêu Anh giữa hội

Quốc-liên

Tin Genève (Nhật nội-ngõa ngày 9-10 - Trong lúc Quốc-liên nhóm hội, Đại-biêu Anh nói rằng: «...các nhà tân văn kỹ giá thường hay đăng những tin sai lầm hoặc nhảm tạo, làm nguy hại cho cuộc quốc tế rất lớn, chúng ta nên có cách khiến cho các nhà tân văn chọn lại những tin chắc chắn này là một nhà kỹ giá (tân văn) đang gây ra lời rằng: «Tôi có cái kinh nghiệm về công nghiệp (tân văn) trên 30 năm, chưa từng thấy một kỹ giá nguy tạo tin vào nào, duy có quan thông tin của nhà chánh-trị thường ngâm ngâm ở trong tài p. Ái ra các tin tức đối trả, mong đạt cái mục đích theo c. Anh-kien riêng của mình... ».

VĂN-ĐỀ MÂN-CHAU

Phản đối Mân châu quốc
Đông-kinh, 21 Octobre (R. d.). - Có tin ở Genève rằng các nước nhỏ có chưa trong Q. T. L. M. yêu cầu hoãn việc thảo luận Mân-châu-quốc.

Đổi với tờ trình Lytton
Thượng-hải, 22 Oct. - Ông Lytton-Vô (tên thật là Lytton) nhưng cũng có ý bất mãn về một đòi đòi kết luận. Ông nói rằng Q. T. L. M. nhận biết những điều bất mãn trong tờ trình, thì là to ngay sự vơ vẩn của mình. Ông kết luận rằng Trung-hoa phải gọi đến lương tâm của thế giới.

La-văn-Cu, Tổng-trưởng ngoại giao Trung-hoa, vừa đến Thượng-hải, thì tuyên bố với các báo rằng chính-phủ đã xét xong tờ trình Lytton, nhận nhiều điều, nhưng cũng có nhiều điều cần phải yêu cầu sửa đổi lại.

Đông-kinh, 21 Oct. - Báo Japan Advertiser do Tokio của người Mỹ chủ trương tuyên bố: « Về những điều kết luận trong tờ trình Lytton, chúng tôi đã lập đi lập lại rằng theo hiện tình Mân-châu thì không thể nào thì hành được. Mà cứ như thái độ phản đối của Nhật, thì Q. T. L. M. cũng khó thì hành được. »

Q. T. L. M. muốn khôi bị xâm phạm thì có hai đường đi: một là cứ kéo dài mãi, một là giao lại cho hai nước trung gian trực tiếp với nhau mà giải quyết lấy.

Đông-kinh, 22 Oct. - Hội đồng Nội-các nhóm. Bà-tước Uchida, Tổng-trưởng ngoại giao của đế quốc Nhật ở Paris, về từ trình Lytton đã trao cho ông Yoshiké Matsuda đem sang Genève.

Trong mấy ngày kết luận trong tờ trình, có nhiều điều rõ rệt, và là kết quả của những Mân-châu quốc trước rồi:

1) Chính-phủ Nhật tưởng của phải trực tiếp điều đình với Trung-hoa và Mân-châu-quốc. Nếu như Q. T. L. M. đã không đưa ý thì Nhật vui lòng nghe theo;

2) Nguyên nhân những sự biến loạn ở Mân-châu là do phong trào của chính phủ ở Trung-hoa, quả có như tờ trình Lytton đã nói;

3) Nếu như Q. T. L. M. nhận đầu đề (xem tiếp trang tư cột nhì)

Màn hậu sao chưa thấy về?

Nghệ-an. - Ba người ở tỉnh Đồng-sơn, phủ Anh-sơn là: Đồng, Thảo và Toàn, bị án ba năm tù về việc phá đền chùa năm 1929, cả ba đều bị đầy vào Ba-môn (núi). Nhịp qua Tổng-trưởng bộ Thuộc địa Paul Reynaud sang Đông-dương đã ăn xá cho cả ba người. Đem về đến Vinh để tha về quê quán, bọn họ nhận lý không không không chấp nhận, nên lại phải đầy đi lần thứ hai. Nay cả ba người ở tù đã quá hạn mà chưa thấy được tha về, không biết tại sao?

Dân tình Nghệ-an kêu về sự tịch biên

Ở tỉnh Nghệ-an đi đầu cũng nghe dân sự than vãn về sự tịch biên, nghĩa là còn đương ở chung với cha mẹ mà can ăn thì của cha mẹ đều phải chia tịch một phần. Ở Nghệ-an thì thế, còn ở tỉnh Hà-lĩnh, tỉnh có tục lệ một từ tư của việc Co-mat nói rằng: con đương ở chung với cha mẹ chưa chia của, thì được miễn lệ tịch biên gia sản. Tỉnh Nghệ-an và tỉnh Hà-lĩnh cũng đều thuộc về một xứ Trung-kỳ mà chánh sách khác nhau, không hiểu vì sao?

BẠCH THỊ HUỆ ĐÀ RA KHỎI KHAM

Bạch-thị-Huệ quê ở Vinh là nữ học sinh lớp nhất trường Vinh, bị xử hai năm rưỡi tù về việc: hoi kín năm ngoái. Nay đã được tha.

TRẦN BẢO VỪA QUA Ở BÌNH-DỊNH (TRUNG-KY)

MỘT BUỔI ĐI CHƠI GẶP BÀO

Ngày 16 Octobre, nhằm ngày chủ nhật, vợ chồng tôi cùng vợ chồng ông A... đi Tam-quan, lúc trở về gặp mưa to gió lớn. Đến cây số 338 người đứng như nêm, dừng xe lại xem thấy một cây cổ thụ bị bão nhấc cái xe ô-tô, dúi nát nát ngổn. Cây ấy chắn ngang đường, chúng tôi mới thuê dân trong làng ra cắt một khúc cây cho xe qua lại. Xe chạy chừng 2 cây số, thì mưa gió càng thêm dữ dội, cây nằm ngang đường, chúng tôi phải xuống xe, kéo những cành giẻp bên đường cho xe chạy, vừa đi vừa kéo đầu được nửa giờ thì lại bị một cây đại-thụ nằm ngang đó nữa. Dưới bóng râm rừng, gió cứ vù vù vào mũi xe, giật lại, kéo tới. Nếu ở đó không bị cây đè cũng bị gió đưa xuống hố; lấm thân ướt sũng ướt sũng. Đường chật xe khó nổi quay, nhưng trong cơn nguy hiểm, thôi cũng liều nhắm mắt đưa chân, quay xe trở lại. Hai bánh xe trước qua khỏi rồi, còn một bánh xe sau đã hỏng, may nhờ sức xe mạnh quá bay vọt một thôi, tức là thoát khỏi, nỗi mừng biết lấy chi cần! Lúc bấy giờ, cây gãy ào ào, gió thổi vù vù, gần đây trúc xe, khô gồ ghề nào đi được nữa: có cái nhai tranh bên đường, chúng tôi rả nhau vào nấp. Tôi còn tưởng chuyện phong lưu, trường dủ che cho khỏi gió, nào ngờ đánh vọt một cái, nhấc tôi người lên, tôi hoảng hồn thấy cây đã ra, thì thấy nó xếp lại mà liệt đứng trên không trung chẳng khác chi con diều vậy.

Chúng tôi tìm vào trong nhà đó, song bốn bề tường chắn không có lối vào, mọi lối phen ra mọi lối đều bị đóng, nhìn quanh nhìn trái chẳng có một ai, mới biết người trong nhà này đã đi lánh nạn. Đứng chừng năm phút, thấy kéo còi đã xiêu, tiếng kêu trên nhà rúc rúc, chúng tôi sợ quá, lật đật chui ra tìm đường tàu thoát. Chạy một chốc do vào lại nhà kia đã sắp.

Trong tay tôi bỗng thấy con bà A... chừng bảy tuổi, kiêu được nhà khác con vào thì tưởng nó ở lạnh quá đã ngủ đi rồi. Nhà này cả thấy đầu độ mười người, vừa già lại trẻ đương cơn chạy vạy ra kêu trời van dứt, khóc than rất là thảm thiết tội m; chúng tôi nhìn lẫn lộn cho đỡ lạnh, chừng đầu 10 phút thì còi kéo lại thì rung rinh. Chúng tôi lạnh quá, ham cầm cự hơn; lúc nhìn trở lại thì người trong nhà đến lên nhà trên hết thấy. Liên cơ không vững, chúng tôi phải leo theo, ngó ra ngoài trời tối đen như

TIN THÊM VỀ TRẦN BẢO

LƯT Ở TỈNH BÌNH-DỊNH GẦN 800 NGƯỜI THIẾT MẠNG!

Trần bảo vừa rồi ở thành phố Qui-nhơn không biết hướng đi cả. Chỉ có ở tỉnh Bình-sơn, dọc hai bên đường cách chừng 2km, cây cối nhà cửa ngã sập vô kể; số người chết có đến 250 người, và số là người bị thương. Ở Phú-cát có độ 40 người chết. Ở Kontum cũng bị trận bão kỳ tàn phá. Đường sá ở Pleiku nhiều đoạn đứt, và nhiều cầu văng bị trôi; giấy thép bị đứt. Các công sở cũng bị hư hại khá. Ở Ba-lai cũng bị tại hại.

mực, cây cối gãy ào ào, rơi thành thịch, chuyển cả đất đất. Nhà này gió thổi mái tranh nên giật mưa cứ đổ đầu rơi xuống; hơi lạnh thấu xương. phen nhúm mồi mồi được vài ngọn lửa, ngồi vì chỉ trời gió lớn, khỏi xông ngời ngời. Bấy giờ nhà này lại chuyển. Mỗi luồng gió tới, nhấc tôi mái tranh lên, liên tiếp con này con khác, cột xiên kéo đồ người trong nhà y có khóc. Chúng tôi thấy mấy người đó phải cho tỉnh mà rút vào nhà trọ cho khỏi sập, mỗi người mỗi cột, rần rần sức lực bình sinh mà chống chọi phong ba bão chướng. Gió thổi hướng tây rồi qua hướng đông, sau nghe một cái rầm chuyển trời chuyển đổi, thế là nhà dưới sập rồi, gió hướng bắc lùa qua chỗ trống thổi lên, xuyên qua các cửa vo vo vút vút, chuyển động lung lay, bức tường đất trong nhà đã uốn cong vòng, không còn phương chỉ trụ lại. Nếu còn một luồng gió cuối cùng nữa thì tấm thân át là vùi giếp chốn này. Nào mẹ chơ, nào con cái, nào em út bà con, đều thoáng qua trong trí nhớ. Thương hại cho mấy đứa con, đứa xanh đã tới tình chỉ mà trời nó đoạt cả cha lẫn mẹ!!!

Máy thay trời lần lần dạn, cả nhà đều hơn hớn vui mừng, cười cười nói nói, nấc nấc cánh cánh vờn qua, rồi ào ra bờ chung quanh bếp lửa, bỗng nghe ngoài nhà có tiếng khóc than thảm thiết; « con tôi chết rồi trời ơi! » Chúng tôi liền đưa vào nhà thì thấy giữa ngực đứa con còn thở thóp, trong bọc tôi sẵn đầu liền đưa ra thoa, hơi hấp một hồi dần dần tỉnh lại.

Ông A... đã lừng bị bão Sóng, cầu cho nên ông đã hiểu rõ tình hình, ông nói chớ có vội mừng, con người sống kia đời tới nữa. Chao ôi! cái lòng già già nghĩ làm sao ông A... vừa nói xong, thì gió ào ào hướng đông thổi lại. Nhà này trở mặt hướng đông mà không có cửa cho nên gió giữ xông vào vào chừng như nhấc tôi cái nhà lên được, lúc bấy giờ bếp lửa tắt, tôi lấm mả một như kẻ bị mả, dấn xáp mặt nhau, mà phải kêu tên mọi biết. Nhà cứ trợn qua, trợn lại, trong nhà eo óc khóc than, chẳng khác chi oan hồn nơi địa ngục. Ôi thời thiệt là tuyệt vọng! Kêu tên đủ mồi, xông xông phen, chui ra mà chạy. Tôi chui ra trước, nhưng than ôi, chạy có được bao, mới ló ra khỏi thì bị gió đập bẻ liền, bôn vò đầy miệng, lúc tai xé xé lớt cả mặt mày, vương trơ trọi mắt không biết đâu mà trở, không ai tránh qua cái bờ vờ rồi, nhưng vẫn nằm say như chết cứng. Tôi nghĩ, cho chúng tôi bây giờ, cây bẻ lấm lấm, trời mưa như vũ bão vào mặt, đau rất khôn cùng, không thể nào mở mắt ra được, gặp ghẹo bước thấp bước cao, trên trên trời xuống, gió dánh ngã người ra. V. t. nghĩ người lại, mình không còn lý chửi lấy mình được nữa, liền cho trẻ tạo dây vò. Chúng tôi vẫn biết nhà này sắp sập, song vì cái đau, cái lạnh đã đến cực điểm đi rồi, cũng phải liều bò quanh ra sau tường mà nấp; đó hồi nào hay hồi này mà thôi... (Xem tiếp trang 2)

Madame X...

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

VIỆC TRONG NƯỚC

HUẾ

Lại một ghé Thượng thư mới
Mới rồi, vấn đề Thượng thư Dân-biểu, dư luận đã cho là việc mới-nay lại có một cái tin trên trời rơi xuống nữa, là ông Phạm-Quỳnh chủ báo Nam-phong làm Thượng-thư ! Ông Phạm Quỳnh chủ báo Nam-phong được đề cử làm Thượng-thư, được thêm nghị các kỳ đồng Thượng-thư, chức trách và ngôi thứ đồng như Thượng-thư các bộ.

Thế là tòa Nội-các Nam-triều, nay thêm một ghé Thượng-thư nữa, mà cái ghé Thượng-thư này là « phá cách » rất nghiêm là không theo cách thường: một bậc văn sĩ viết báo hết nhiều bước thăng lên ghé Thượng-thư, mặc sức cho mấy đức văn sĩ viết báo ta rộng đường vì vậy !

Người ấy không ra đời, như dưng sao ? 所人不出生何. Ấy là của người xưa trông mong cho T. An và An-Hạo lúc chưa ra đời.

Chẳng lẽ chờ xem ông Quỳnh thì thổ lộ học của ông sau này ra thế nào.

Phóng-sự NGHE-AN

HIẾP DÂN

Tà Sách ở làng Bồ An, tổng Xuân-huân, huyện Nam-dân, trong năm Khai-dịch thứ 9 vì sự hiếp dân mà quan trên sự và bất dự hương sự... dân ai cũng sợ. Lúc mà y cây thể thằn lằn sau công được làm chánh hương hội. Hương-chức ấy, y quyền nào đánh đập mấy ông lão xóm Rời và xóm Nồng, mà bên lữ lệ được ông: như các phu toàn được thu mỗi mùa ruộng là 6 tiền hương tức, thì nay bỏ đi, nói để tiền ấy làm của công, mà đi lấy thấy công già. La, y ba năm thì làng chặt các cây to mới lần, y cũng đều giá bán rồi, số tiền ấy cũng biệt tích !

Về thuế má y bất kể có năm ba sao ruộng nộp cho y mỗi sao (130) mà rồi y chỉ nộp cho lý trưởng có 022. Y còn bắt các lý hương ở các làng lân cận như Lâm-thị-ho. Cường kỳ v... muốn thu thuế đáng lệ, phải biến cho y 1 cái thổ-lúa, 1 chai rượu, và mấy thứ bạc, không thì y làm lời thề (?).

Dân thời cực khổ với thủ đoạn của ông là này, mong quan trên xét cho.

Ng. ng. lai cáo

Lời than van của lính trạm
Cường tôi là lính trạm Yên-các Phố Diên-câu có việc bất bình mong Chính phủ soi xét:

Nguyên-trạm cường tôi cũng như lính trạm đến là người tay sai của nhà nước, nhưng bên lữ lệ, lính dãn, thời hòa quan và đi trái phải, còn lính trạm thời để công văn điện tín và thư báo, công việc khó nhọc cũng ngang nhau. Từ khi phương-trần biến động tràn vào trong xứ, tôi trạm cường tôi lại khổ n... ở ngoài xứ. Thế mà bên lữ lệ được 3500 bạc lương một tháng, còn cường (tôi) chỉ có một tháng 5000 mà thôi. Ngày trước đồng nhau mỗi, nay 3500 mà nay lữ lệ được 3500, cường tôi chỉ có một tháng 5000.

QUẢNG-BÌNH

Vì tranh điền thổ mà đánh nhau
Ngày 21 Octobre, người làng Hiền-Vinh và Thổ-Lộc thuộc phủ Quảng-Ninh đánh nhau một trận rất gồ gớm.

Nguyên là đất cồn 2 làng gần nhau, năm ngoái làng Hiền-Vinh có làng Thổ-Lộc xâm lấn, cho người ra nêu mấy tấm đất kỹ không cho làng Thổ-Lộc cấy hoa nữa.

Đến ngày 21 Octobre này, người làng Thổ-Lộc gác trâu qua cây bừa và đem giống qua bắc máy vật để, nếu ấy. Người làng Hiền-Vinh không cho, bên kia cũng không chịu, hai bên sinh xung đột nhau. Người làng Thổ-Lộc có thể lợi sông hơi vể, có tên Phan-vượng lợi gần trứ, may nhờ 1 chiếc thuyền, chèo cứu được, nhưng rồi vì người chèo dò sợ người Hiền-Vinh dọa gạt phải nhèo vô. Tên Phan khi ấy bị bộ đánh một trận thân binh đến bầm tím.

Sáng ngày sau, có phủ phái đến khám nghiệm và làm biên bản. Chưa biết quan trên sẽ xử ra thế nào.

Việc phân tranh điền thổ, ở thôn quê thường xảy ra luôn, mà ruột lâu xảy ra là một lần có án mạng, quan trên nên xử những vụ như thế này cho công bình, đừng trừng trị những kẻ chiếm phạm tranh chấp để làm gương.

P. L. I

QUẢNG-NAM

Cùng ông Tôn-thạnh Gian Médecin

Xin Ngái làm ơn cho bản báo biết rõ hiện Ngái ở Tourane, Faifo hay Tam-kỳ, vì mới rồi bản báo có gởi thư vô Tam-kỳ cho Ngái mà không thấy trả lời. Tiếng-Dân

Phó tổng làm ngang!

Đoàn Khoa phó tổng tân tiết tổng Xuân-phá huyện Quế sơn (tổng ấy địa thế rộng, nên phải phân chia về miền thượng hạ một thầy phó nữa, khi đương chức đến giờ làm nhiều đến trái phép:

1) Năm trên sức dân làm xán y niết các xã lấy tiền. Lý trưởng Nguyễn Dụng-làng At-Tràng và lý trưởng Cao-Hậu-làng Khánh-Đức chạy trốn chưa kịp bị y đập đầu.

2) Năm nay, vụ thuế thuế tăng từ y đốc thúc ở làng Hương-quê. Y say rượu đến trường thuế bắt thầy diện chủ thi đánh, bắt đánh Tri bộ Nguyễn Quý-làng ấy đến đòi phải nộp thuế (việc này có kiện tại nhà) Sau lý trưởng làng ấy thiêu thuế, y bắt hương chức phải chung bồi rồi bắt dấn đến nhà Hương bộ Nguyễn Quý. Chả gì vắng, y đập bẻ hủ mắm cá-chuồng thỉnh lại, xách cá chuồng (Xem qua trang 3 cột 6)

PHÁI!!!

Người dưng trẻ mà dưng thuốc Bạch-đăng của Hải-ngọc-đường thì tốt lắm

KHO CHUYỆN...

Vợ đốc lo Lê-quang-Trình hiện ba tờ báo tại Sài Gòn và lại nói xấu ông, và xin một tờ báo bồi thường danh giá 30.000. Hôm 24-10-32 tòa đã đem xử: mỗi nhà báo chỉ bồi thường cho ông một đồng (1000, thôi)!

Hôm 22-12-32 nhà ở một thám-Vinh-Lang (Nam-kỳ) đến xét hiệu bản thuế của ông Phan-mậu. Tuổi lấy được độ 15 quẻn lịch cũm. Sách này nhà ở Trại Nam-Việt tại Lạc-Hồng, do ông Phan-chánh-Tâm quản lý báo Tân-Thế-Kỷ xuất bản năm 1928. Ông Tuổi bị đem về bồi tra xét.

Vì bất bình vào đó, vừa rồi hai trọng sự Gallois Montbrun và Régulier ở Saigon đến đòi phải hạn họ cũng nhau đánh gươm; nhưng hàng hải như vậy rồi họ hàng sao không thủ dạnh.

Bác sĩ Nguyễn v. Nhã, người chủ trường Tojopchi Đông-nai ở Saigon, vì sau không biết, hôm 18-10-32 bị nững thuốc độc tự tử nhưng may người ta cứu được khỏi chết.

Tại làng Thanh-lân, tổng Minh-Hoa, tỉnh Bìn-tri (Nam-kỳ) có một nhà kia vì một bữa kỵ côm mà 3 người phải bỏ mạng và một đứa bé bị trọng bệnh. Nguyên nhân vì ăn phải nem quất trong một cái cối dùng để « phào chà » để thuốc, chọt mà rửa không sạch, nên trúng thuốc ấy. Cũng may phước cho mấy người kia!

Vì có nhiều kẻ giả làm một thám để dọa người « non đầu » lấy tiền, nên số Liêm-phong Bắc-kỳ đã ra lệnh bắt các thám từ Tóg-Nam mỗi người phải đeo một cái thẻ bằng đồng trong ngực có hĩa, tên, chức vụ và chỗ ở, để đến khi bắt bớ ai thì phải đưa thẻ ấy cho người ta xem. Số Liêm-phong lại còn ra lệnh cho nhân dân biết rằng: « khi nào có việc gì mà một thám đến bắt thì phải đòi cho họ lời cái thẻ kia ra mới chịu cho xét, hoặc chia để họ bắt đi; người không có thẻ ấy, thì mịch có quyền tâm có dẫn đi báo cho nhà chức trách. Có lệnh này dân cũng nhớ lắm!

Thầy Lê-huân-Định cho thuốc tại nhà thương Vinh, đôi lần huyện Nam-dân (Nghệ-an) đã bốn tháng nay. Mới rồi quan chánh đến khám, thấy hết thuốc không có cho bệnh nhân, nên ông tư giục các chức.

Chưa-tử-Quai là người giúp việc cho hãng thuốc điều Hắc kỳ ở Thượng-hải (Tân) có một con chó săn để đến 15 con; con một lần. Chó săn ngày chỉ 10 đánh của một xác mà cũng có sức để lộn!

Tại làng Sa-hò, thành Quảng-dông (Tân) có một bà già 78 tuổi mà còn sinh được chưa mấy con trai. Ông chồng bà này cũng chưa mấy tuổi, mới có 31. Bà này ngày hương lương khảm riết, mà lại khi đi mận con này rồi thì lưng lại thẳng ro.

Vợ Tướng giết Thạch-bien Tàu là Tổng mỹ Lĩnh, nhờ chồng nhiều tiền mà tiền tài thế của. Tài sản trước đã nghe nói « bà lớn » mua một cái áo lụa dài 6 vắn bạc, nay lại nghe bà may một cái áo lụa dài đến 15 vắn, và 1 đôi giày nhảy dầm đến một nghìn năm trăm đồng (1.500). Ở, thì vậy, họ Tướng có thu tiền cho vợ mình tiền lương cái đó, ai chứng Nhưt chứng nhứt chỉ mặc kệ!

NGƯỜI NHẬT QUYẾT HẠN CHẾ QUYỀN PHÁT NGÔN CỦA ĐIỀU TRA ỦY VIÊN

Tin Đông-kinh—Nhật liên xã nói rằng về ủy viên điều tra vào hội Quốc liên đại hội tới đây, quan Phương-ban chế rằng các ủy viên chỉ trả lời những điều chất vấn, chứ không được chủ động phát ngôn, các ủy viên chỉ là tư cách đại biểu không đủ nhận làm người phát ngôn cho chánh phủ, như ai vượt quyền hạn ấy, Nhật bản sẽ không ngời.

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN

Tác-giả: ĐÀO DUY-ANH
6.000 chữ đơn — 40.000 lời (từ ngữ) giải thích bằng quốc-văn, và có chú thêm Pháp-văn

Được Phủ Khâm-sứ Trung-kỳ, Phủ Thống-sứ Bắc-kỳ, Trường Viễn-dông Bắc-cử nhận mua.

Trọn bộ 2 quyển — Định giá 7500
Trước tháng Decembre 1932 thì bán theo đặc-giá chỉ có 5550 thôi — Ở xa xin thêm 0550

Những người thay mặt để bán Hán-Việt Từ-diễn ở miền Nam là:

HÀN-LÂM Phan-thiết
HỒ-HỮU-NHÃ, 42, Amiral Courbet Saigon

Thơ và tiền gửi về: ĐÀO DUY-ANH 27, Gia-long Huê.

AI ĐỪNG KHÔNG KHUÔI ? THUỐC LÝ-NAM-SAO

XIN HOÀN TIỀN LẠI !

Thuốc này của YECIOMINE chủ nhà thuốc NGŨ-TINH DƯỢC-PHONG chế, chuyên trị: bệnh kiết-lỵ, đại-tiên đi vệt, chấy như ốc cá, gan lỵ, ra toàn huyết, hoặc đi ra trắng, đỏ, đen, bởi thời khí chọi, chỉ dùng thuốc « LÝ-NAM-SAO », nhẹ một hai vắn, nặng lắm chỉ dùng đến 6 vắn là khỏi hẳn, mỗi vắn 0330. Nếu đã làm hoặc dùng lầm chất thuốc có thuốc phiên thì sẽ biến chứng cảm - khảm-lỵ, ngộ-sắc-lỵ, thì rất khó trị. (người nghèo không tiền dùng thuốc, bản hiệu biến không làm phước) Bệnh này thường mắc vào khoảng cuối hạ sang thu, xin hỏi tại Tổng-Đại-Thị hay thuốc « NAM-SAO » tức là:

SINH-HUY
44, Maréchal Foch, 44 VINH

Khắp các tỉnh cần chữa đại-lỵ

Có ít tiền mà làm giàu đến mấy vạn

Có hàng là người Việt-Nam mới làm cái nghề « SÁCH DẠY LÀM 40 NGHỀ (1 VỐN) » bằng chủ Quốc-Ngữ « có thể làm giàu đến mấy vạn. Các nghề ấy là: Làm các thư xà-phòng trống để giặt và thêm đồ rửa. Xi-dại đã đánh giày da vàng Phấn đánh mũ trắng; bài mặt, sơn rôm. Thuốc đánh răng bằng phấn; kem nước. Làm nước hoa và sáp, hương, trầm để ướp chổi; ker, và bôi. Thuốc nhuộm khăn, xi gấm thêu, xi đánh bóng gỗ (DUMO NƯỚC LÀ THAY ESSENCE). Dán quai gỗ (VERNIS AMPON).

Thuốc đánh răng các thứ lông mày, răn tóc. Làm mực đen, đỏ, xanh, tím, vàng, bạc, dầu, bột bánh, nước, công là mực tàu để viết, vẽ, in, cùng đồng giũa, ép máy ép, viết vở và thuốc in v. v... Chế diêm và đá đánh lửa. Mát-tít gần kinh... Mạ đồ các thứ không phải dùng điện CÓN NHIỀU LẮA. Kéo vó KÉ XIẾT MÀ cuốn sách dạy làm kỹ thuật nhiều làm bằng hội họa (vì do ban công nghệ Tay-chính đã du học về). Gia-bàn có 2500 ở xa thêm cước 0550 (gửi linh hồn giao ngay là 2445 cả cước). Mua «bướn mua» là thơ và mandat chỉ để ch; nhà xuất bản như này:

Nhật-Nam Thư-Quán
26 Hàng Bông 26. — HÀN

THUỐC TRƯ-TUYẾT-BẠCH-TRẦN (TENIA)

Đã được chứng minh là thuốc trị các bệnh về da, như: chấy, ghẻ, ngứa, v.v...
M. Nguyễn-trung-Thâm
Quảng-xá — Đông-bôi

NGƯỜI LÀ CHI ?

Là một cái vốn, mà lại là một cái vốn to hơn hết thấy các thứ vốn khác, bằng ruộng đất, bạc tiền...

Vậy mà bấy lâu ta cứ lo bảo hiểm xe cộ, nhà cửa của ta vì ta sợ rủi ro phải mất vốn nơi xe, vốn nơi nhà. Còn thân ta là cái vốn to nhất, quý nhất, chính cái vốn sinh đẻ ra các thứ vốn khác, ta lại bỏ quên ta đi. Thời khi ta chết có phải mất cái vốn lớn lao cho cha mẹ ta, cho vợ con ta, cho sự nghiệp ta không? Khi rủi ro mà ta gây tay, què chân, hư mắt, có phải là thiệt hại cho gia đình với công việc ta không? Còn khi rủi ro mà đau ốm, một ngày ta nằm trên giường bệnh là một ngày có hại cho ta rồi...

Vậy khi gặp những điều thiệt hại cho ta đó, muốn có kẻ đến bồi thời không chỉ tiền lợi bằng vào hội Bảo Hiểm:

A-Mg « Bảo-Tho » Công-Ty là một hội lớn có chính phủ Toàn-Quyền Đông-Pháp kiểm soát.

Góp hội này, ngoài sự bảo-hiêm, thời tiền ta góp hội có tính lợi, mà do hạn bảo hiêm ta thu lại một số vốn to để gây dựng cho con cái, để sau làm những công việc mà hiện nay ta chưa thể làm được, vì không đủ vốn.

Nên gởi thư hỏi thăm-lệ tại nhà đại-lý:

M. VIÊN-ĐỆ

Hiệu KHUYNH-ĐIỆP Huê

Giấy-nói: Giấy-thếp-lệ: 87 Viende Huê

Tại nhà đại-lý, có danh-sách các người đã vào hội Bảo-hiêm. Ai muốn rõ công-ty bảo-hiêm này được thiên-hạ hoan nghinh tin cậy, đường nào, chỉ xem mấy bản danh sách đó cũng rõ. Mà những người đã hiểu rõ các sự ích lợi to tát và việc bảo hiêm « nhân-tho », thời không thể nào không yêu cầu vào hội cho kỳ được.

CÓ THỂ GÌ ĐỠ NẠN KINH-TẾ KHÔNG ?

Nhiều người hỏi rằng: tại sao liên trong nước càng ngày càng hết, chỉ lại trong Đông-dương mình giàu cũng không tiền trong nhà, lại thiếu nợ là khác. Có thể chỉ bảo chưa cái nạn kinh tế này không? Tiền của mình ra hết là tại bản lữ và do thói sẵn ra li tiền vào, mà mua đồ ngoại hóa vô nhiều, nên phải trả tiền ra hết nhiều hơn.

Tỷ như 1 người làm việc ăn lương có 6000 một tháng mà xài ra 3000 thì tự nhiên phải túng, phải thiếu nợ. Muốn chữa nạn kinh tế trước hết phải cần kiệm và bớt là phải có động đồng bảo mình xài đồ nội hóa, vì 1 đồng bạc mình trả cho khách trú, hoặc chấy, thì đồng bạc ấy phải ra khỏi nước. Bỏ chỉ đồng bạc mình chấy, làm ra được thì xài, món chi không làm được thì xài đồ của Pháp đem qua, vì nếu mình tàng rồi thì nhà-nước Pháp cứu giúp mình được. Phải nhớ rằng 1 đồng bạc mình mua của ngoại quốc thì 1 đồng bạc đi ra nước, là 1 sự làm cho giảm sức của mình, và làm thêm trọng bệnh kinh tế của mình nữa.

Xin qui ông giúp đồng bào mua giấm Savon Việt-Nam của M. TRƯƠNG-VĂN-BẾN 40 — Quai du Cambodge — 40 — CHOLON —

Cây có tốt thì quả mới tươi

Đàn bà cũng vậy, có thai thế nào cũng phải dùng thuốc

Thiên-kim-an-thai

HIỆU THAM-THIÊN-ĐƯƠNG

không những đẻ con béo tốt mà lại khỏi chứng mẹ ghè con sài...

mỗi hộp 1500

Thuốc hoàn toàn trước kia dùng trong lữ, bây giờ vào chai cả, khỏi phải sợ hư, mốc.

